



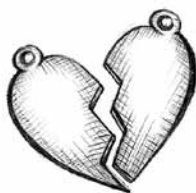
Viola Shipman

Likimo apyrankė

Knyga, kupina gyvenimiškos išminties.

Lori Nelson Spielman, knygos „Gyvenimo planas“ autorė

Prologas



Karoliukas su puse širdies



*Atminti gyvenimui,
kuriame mūsų niekas neiškirs*



1953-ųjų liepos 4
Lolė

Žėrintys jonvabaliai abipus akmenų takelio šviečia mums kelią
iki Prarastosios Šalies ežero.

– Matai, Lole? – nusijuokia mama prietemoje. – Motulė Gamta
pratina mus prie fejerverkų.

Šyptelėjusi giliai įtraukiu oro.

Visas mano pasaulis kvėpia vasara: kremu nuo saulės ir bengališkosiomis ugnelėmis, kepsniais ant laužo ir pušų spygliais.

Palei ausis plazdena laumžirgiai, tarsi visas styginių orkestras,
atsiūstas griežti specialiai mudviem su mama. Mes einam ant liepto.

Aš ką tik užpūčiau žvakutes ant savo dešimtojo gimtadienio torto, ir tėtis dabar krauna laužą, kepsime zefyrų desertą. Dovaną jis man jau įteikė – gavau pirmąją nuosavą meškere, kad sekmadieniais galėčiau žvejoti kartu su juo, tad dabar atėjo laikas mamos dovanai. Bet ji man savo dovaną visada įteikia ant mūsų liepto.

Spėriai leidžiantis sutemoms eidama paimu mamai už rankos ir mudviejų riešams susilietus išgirstu sužvangant likimo karoliukus ant mūsų apyrankių. Suima juokas. Senu įpratimu pradedu pirštais čiuopti mamos karulius, stengdamasi atspėti kiekvieną ne žiūrėdama, o tik liesdama. Šitą žaidimą buvau susigalvojusi jau seniai.

– Kūdikio batelis! – džiugiai pranešu.

– Už gyvenimą su linksmiais ir sveikais vaikais, – išpyškina mama.

– Raktelis! – sušunku.

– Tu juo atrakinai mano širdį, – sako ji.

– Snaigė?

– Taip, – patvirtina mama. – Skirta daugialypei asmenybei.

Mano pirštai bėgioja likimo karuliais, o mama gali paaiškinti apie kiekvieną iš jų ar papasakoti atskirą istoriją. Beveik visas žinau atmintinai ir pirštais suku pakabučius, kol surandu savo mėgstamiausius, – tuos, su kuriais visada žaidžiu: fortepijoną su užvožiamu dangčiu, vėžliuką su žalių smaragdų akimis ir judančia galva, norų šulinį su sukama rankena.

– Už gyvenimą, kupiną grožio ir neskubių, prasmingų sprendimų, ir už tokį gyvenimą, kuriame išsipildo visi mūsų norai!

Priejus liepto galą, mano pirštai užčiuopia dar nepažįstamą karoliuką.

– Koks čia, mama? – klausiu. – Apie šitą dar nežinau.

– Šitas... – mamos balsas ima trūkčioti ir ji nutyla.

– Kas tau, mama?

– Čia mano supamoji kėdė, – atsako ji.

– Ką ji reiškia?

– Ji... – mama ir vėl nutyla, pradeda dusti, tarsi ką tik būtų perplaukusi ežerą. – Ji... reiškia ilgą ir sveiką gyvenimą.

Mudvi susėdame ant liepto krašto ir vos spėjame sumerkti į vandenį kojas, o tada staiga sugriaudi fejerverkai.

– Oooooi! – sušunku ir nuo šalto vandens, ir išsigandusi fejerverkų. – Vajetau!

Mano gimtadienis – liepos ketvirtąją, kaip ir mūsų tautos. Aš esu vasaros vaikas.

– Iš tikrųjų šitie fejerverkai skirti tau! – mama visada taip sako, kai virš galvų ima pokšėti sproginiai, o jų garsą aidu atliepia ežero vanduo. – Pasaulis šlovina tavo išskirtinumą!

Kasmet, kiek tik pamenu, įvairiomis progomis gaunu iš mamos karoliukų: per Kalėdas, kelionėms ir mokslo laimėjimams atminti. Po vieną pakabutį mama prisega prie mano apyrankės ir per kiekvieną gimtadienį.

Ne išimtis ir šįmet.

– Su gimtadieniu, Lole! – pasveikina mane ir apkabinusi pakšteli į kaktą. – Ar jau galim deklamuoti savo eilėraštką?

Papurtau galvą.

– Kodėl?

- Mama! Aš jau didelė.
- Ne, ne, ne didelė. Deklamuokime kartu, gerai?

*Šituo karoliuku
Tau noriu pasakyti...*

Pradėjus deklamuoti, mamos veidas nušvinta. Ir aš staiga, tarytum karštą vasaros dieną šokčiau į vėsus ežerą, nebegaliu susilaikyti ir pradedu vapsėti kartu su ja:

*Kad mano meilė lydi
Žingsny kiekvienam tave.
O tu, kaskart atvėrus šią dėžutę,
Atmink, jog visa tai
Pradėjom mes abi.*

Švytėdama iš laimės mama stipriai mane apkabina.

– Štai, prašom, – taria išimdama iš striukės kišenės mažą dovanėlę.

Aš greitai atvožiu dėžutės dangtelį ir kaip visada ant nedidelės aksominės pagalvėlės išvystu sidabrinį likimo karoliuką.

– Kas čia, mamyte? – klausiu prisimerkusi, nes jau tamsu.

– Tai širdies puselė. Kad atmintum gyvenimą, kuriame mūsų niekas neišskirs.

Išimu jį iš dėžutės ir įdėmiai apžiūriu, glostau pirštais švelnų karoliuko paviršių.

– O kur kita puselė?

– Štai čia, – sako mama ir parodo savo apyrankę, ji tokia sunki nuo karulių, kaip mūsų kalėdinė eglutė, apkabinėta žaisliukais. Tada ji suima mano riešą, prisega prie apyrankės pakabutį ir priglaudžia mano ranką sau prie širdies. – Ir čia. Tu visados būsi mano širdyje.

Šypsodamasi prisiglaudžiu prie mamos. Jos glėbyje man taip šilta, saugu. Ji kvepia pinavijomis ir *Coppertone* kremu nuo saulės.

– Žiūrėk, jei suglausei mūsų abiejų karulius, – taria ji ir sudeda abi širdelės puseles, – galėsi perskaityti MAMA ir DUKRA. Jos vie-

na kitą papildo. Tad nesvarbu, kas nuo šios dienos atsitiktų, aš visados būsiu su tavimi, o tu visados būsi su manimi. Ar gali, Lole, pažadėti man vieną dalyką?

– Žinoma, mamyte.

– Pažadėk, kad niekada nepamirši mūsų istorijos ir visados liksi savimi.

– Pažadau, mamyte, – atsakau jai.

Mama nusišypso ir žvelgia per ežerą į tolį, kur naktiniame danguje sproginėja fejerverkai. Apkabina man pečius ir stipriai priglaudžia prie savęs.

– Aš visados būsiu su tavimi, Lole. Juo labiau jei segėsi savąją apyrankę. Juk joje – visi mūsų drauge prabėgusio gyvenimo prisiminimai. Ir niekas šito iš mūsų neatims.

Virš mūsų galvų blykčiojant fejerverkams, ji pabučiuoja man į skruostą.

– Aš visada mylėsiu tave, Lole, – sako mama.

– Ir aš tave mylėsiu, mamyte.

Ežero paviršiumi atskubėjęs vėjelis grybšteli liepto kraštą ir suvirpina mūsų apyrankes.

– Žinai, žmonės kalba, kad šitam ežere galima išgirsti į amžinybę išėjusių artimųjų balsus: kai krykščia lėlys, kai rėkia naras ar kurkia varlė kvarkuolė, – pradeda tyliai pasakoti mama. – O aš saviškių balsus girdžiu, kai suskamba mano apyrankės karuliai.

Nuo jos žodžių man pašiurpsta oda. Jie skimbčioja taip gražiai, kad aš net atsisuku į mamą. Plykstelėjus fejerverkams, išvystu šviesius garbanotus plaukus ir smulkias strazdanėles ant jos rausvų skruostų. Sakytum tūkstančiai fotoaparatai su keliais tūkstančiais blykščių bando įamžinti jos atvaizdą, kad aš visados prisiminčiau, kaip ji atrodė šią akimirką.

Pažvelgiu į ją dar atidžiau ir tik dabar pamatau skruostais riedančias ašaras.

Po metų aš jau nebeturėjau savo mylimos mamos. Ji mirė nuo vėžio.



2013-ųjų liepos 4

Virš galvos sproginėjantys fejerverkai pažadina mane iš prisiminimų.

Man septyniasdešimt. Abiejų tėvų jau seniai nebeturiu. Vyras miręs, duktė Ardena suaugusi ir gyvena atskirai, Čikagoje, už penkių valandų kelio nuo čia, o mano anūkė Lorena mokosi koledže. Jau daugelį metų savo gimtadienį švenčiu visiškai viena. Tačiau kiekvienąsyk pakėlus akis į naktinį dangų jaučiuosi sužavėta paprasto vasariškų fejerverkų grožio, lydimo gyvenimo prisiminimų...

Užverčiu galvą į dangų ir pajuntu veidu besiritančias ašaras.

Nors mama ir nusinešė į kapus pusę mano širdies, bet aš vis tiek išsaugojau visus jos karoliukus. Vis dėlto ji buvo teisi sakydama, kad likimo apyrankė man bus nuolatinis priminimas apie jos meilę.

Daviau sau žodį papasakoti šeimos istorijas Ardenai ir Lorenai, nes žmogus lieka gyvas mūsų širdyse, kol prisiminimai apie jį perduodami tiems, kuriuos mylime. Apie šeimą pradėjau joms pasakoti dar tada, kai abi buvo mažos, bet paskui jos užaugo, o gyvenimas – kaip dažniausiai ir nutinka – prašuoliavo pro mus taip greitai, kaip skalūno akmenėlis, nusviestas Prarastosios Šalies ežero paviršiumi.

Apie mūsų šeimos istoriją ir papročius bandau joms priminti likimo karoliukais, juos vis dar abiem siunčiu, tačiau mano dukra kratosi manęs ir mūsų praeities taip, tarsi mes būtume kokia sena, jau nebenešiojama striukė. Dukters ilgesys gelia man širdį lyg pirmas spalio nakties speigas.

Nors kasdien meldžiuosi, kad jos pagaliau parlėktų namo, vis tiek ir toliau švenčiu viena: kasmet per savo gimtadienį, liepos ketvirtąją, griaudint fejerverkams viena prie ežero deklamuoju mamos sukurtą eilėrašį. Ir kiekvienąkart be išimties vėjas vis patarškina mano karulių apyrankę – dabar ji gerokai sunkesnė, nei anuosyk buvo mano mamos, o aš užsimerkiu ir klausausi šių garsų.

Su gimtadieniu, Lole, išgirstu tariant mamą.